

DE ONTMIJNER

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT VAN DE
VERBROEDERING DER BELGISCHE ONTMIJNERS

Zalig Kerstfeest

en Gelukkig Nieuwjaar

1994

AFGIFTEKANTOOR : TERVUREN
4de TRIMESTER
OKTOBER 1993

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER
BERGES A.
LIVINGSTONELAAN 22
3080 TERVUREN

FONDS "ERNEST GEORGE"

Situatie op : 10/10/93

190.378 BEF

(waarvan 100.000 BEF in kasbons van de Verbroedering)

Wij danken de milde schenkers voor hun vrijgevigheid.

Rekeningnummer Fonds "E. GEORGE" : 145-8044000-43

INHOUD

HET OVERLIJDEN VAN ZIJNE MAJESTEIT KONING BOUDEWIJN	p 1
OVERZICHT HERDENKINGSDAG "STAVELOT" 1993	p 2
ONZE ZENDINGEN IN HET BUITENLAND	p 5
SINT-BARBARAFEEST 04 DECEMBER 1993	p 6
DE ONTMIJNERS, VRIJWILLIGERS VAN DE BEVRIJDING	p 7
OVERLIJDENSBERICHTEN	p 11
HISTORIEK VAN DE BELGISCHE ONTMIJNINGSDIENSTEN	p 12
BIJDRAGEN 1994	p 17

HET PLOTSE OVERLIJDEN VAN ZIJNE MAJESTEIT KONING BOUDEWIJN
OP 31 JUL 93 HEEFT ONS ALLEN DIEP ONTROERD.

In naam van de beheerraad en van de leden van onze Verbroedering,
heeft onze voorzitter een rouwbeklag gestuurd
aan Hare Majesteit Koningin Fabiola
en aan de leden van de Koninklijke Familie.

Een delegatie met vaandel heeft deelgenomen aan de
begrafenisplechtigheid en heel wat leden hebben individueel
de laatste eer bewezen.

**HERDENKINGSPLECHTIGHEID AAN HET NATIONAAL MONUMENT VAN DE ONTMIJNERS
STAVELOT 5 SEPTEMBER 1993**

De plechtigheid aan het nationaal monument van de ontmijners viel dit jaar samen met de 40ste verjaardag van de onthulling van het monument, die in 1953 extra luister kreeg door de aanwezigheid van Zijne Koninklijke Hoogheid Prins ALBERT.

De deelnemers verzamelden op de binnenplaats van het stadhuis. Het weer was fris, somber en druilerig. Zoals gewoonlijk verloopt het weerizen van oud-gedienden en sypmathisanten bijzonder hartelijk. Ze vertellen elkaar de goede en de slechte dingen die het leven voor hen het voorbije jaar in petto had. Door hun gevorderde leeftijd of door ziekte kunnen enkele oud-gedienden op de plechtigheid niet aanwezig zijn.

Opmerkelijk is dat de ontmijningsmedaille door behoorlijk wat oud-gedienden trots gedragen wordt. Een "mea culpa" echter voor de secretaris van de sectie LUIK: hij had zijn medaille thuis vergeten, ofschoon hij in een circulaire aan de leden van de sectie duidelijk had gesteld dat "het dragen van de medaille gewenst is ter gelegenheid van deze herdenkingsdag".

Kolonel BERTIN, Voorzitter van de Verbroedering, majoor DE VUYST, Commandant van de Ontmijningsdienst van de Landmacht en vergezeld van een delegatie van zijn eenheid, Mevrouw SEVRIN, meter van de Verbroedering, Mevrouw GEORGE, weduwe van onze gewezen Voorzitter et meter van he "Steunfonds Ernest GEORGE", Mevrouw DAUTEL, weduwe van een gewezen corpscommandant, ontvangen de deelnemers aan de plechtigheid ter gelegenheid van deze 40ste verjaardag. Bij hen voegen zich ook de Burgemeester, de Heer MONVILLE, vergezeld van de schepenen MACQUET en MAUDOUX en van de gemeentesecretaris, de Heer REMY-PACQUAY, alsook de leden van de gemeenteraad en het OCMW. Vermelden we ook de aanwezigheid van Mevrouw OZER, weduwe van een schepen van openbare werken die deze functie bekleedde op het moment van de bouw van het monument, en van de Heer LEMAIRE, gewezen schepen van openbare werken. Delegaties van vaderlandslievende verenigingen en andere verenigingen van de stad STAVELOT zijn eveneens ter plaatse. Vermeldenswaard is ook de aanwezigheid van een vrij omvangrijke delegatie van de Verbroedering van de 3de Genie, met voorop de Voorzitter de Heer ALFF.

Het is op de tonen van een mars dat de Harmonie "l'Emulation" zijn intrede maakt op de binnenplaats van het stadhuis. De stoet vormt zich onmiddellijk en vertrekt, met de vlaggedragers op kop, naar de kerk. Daar draagt deken SOHIER een Heilige Mis op aan de overleden ontmijners en oud-strijders van de stad. Zij stierven voor het vaderland. Het parochiekoor ondersteunt vocaal de viering van de religieuze dienst.

Daarna begeeft de stoet zich naar het monument van de doden van de stad STAVELOT. De Burgemeester van STAVELOT en de Voorzitter van de Verbroedering leggen bloemen neer aan het monument. De Harmonie speelt eerst "Aux Champs" en vervult met de Brabançonne.

Daarop gaat de stoet naar het nationaal monument van de ontmijners. Voor het monument hebben de autoriteiten postgevat. DE Harmonie speelt de mars van de ontmijners.

Majoor DE VUYST neemt plaats achter de microfoon, geïnstalleerd door zijn diensten, en richt het woord tot de deelnemers aan de herdenkingsplechtigheid, zowel in het Frans als in het Nederlands.

Hij dankt het stadsbestuur, de lokale verenigingen en de leden van de Verbroedering voor hun aanwezigheid op deze plechtigheid. Daarna geeft hij een overzicht van de activiteiten van zijn dienst. In 1993: 3.749 interventies, waarvan 23 in STAVELOT en omstreken, de vernietiging van 1.518 ton munitie, 95 interventies ter bestrijding van het terrorisme, en de deelname van ontmijnersploegen aan de operaties BARANJA, BOSNIA ROAD, UNOSOM, Adriatische Zee e.a. in EX-JOEGOSLAVIE EN SOMALIE.

Na deze toespraak volgt de lange opsomming van onze doden door Dokter PRIGNON, de Voorzitter van de sectie LUIK en de adjudanten LALLEMAND en CRABEELS. De herdenking van de verdwenen kameraden lokt zoals gewoonlijk een plechtige stilte uit.

Adjudant LALLEMAND leest vervolgens een gedicht voor dat hij zelf heeft geschreven.

ALTRUISME

*Sans relâche passent et s'accumulent les années.
Quarante ans, déjà, qu'ici est conservée
La mémoire de ceux, qui, cruelle destinée,
Donnèrent leur vie pour une patrie libérée.*

*Quarante années que nous, les survivants
Tenons à respecter sans faille notre serment,
Celui de promouvoir notre recueillement
Face au symbole magnifique par ce monument.*

*En ce faisant je ne pense pas qu'aux anciens,
Mais à tous nos démineurs, marins et terriens
Qui, par devoir, ont laissé leurs familles en pleurs
Afin d'épargner ceux qui vivent la terreur.*

*Ils ont le coeur meurtri de tant de vilenies
N'éprouvant que dégoût et violentes nausées
Devant des actes que le monde entier décrie,
Mais avec une faible voix désabusée.*

*Car il en est ainsi par delà le monde!
Partout, ou presque, est bafouée la liberté.
Sans cesse, elle l'est par des méthodes immondes
Qu'emploient les hommes à qui le pouvoir est donné.*

*Si dans le champ d'ivraie ou se dresse une fleur
Symbolisant la paix, le droit et la justice,
Sur notre étendard, tout en entrant en lice,
Nous inscririons ces mots: "Pour un plus grand bonheur".*

*Alors! La main tendue au travers des frontières
Vers des hommes fervents et des âmes altières,
Nous irions, entourés d'une vive clarté
Car il ne serait plus besoin de déminer!*

De plechtigheid aan het nationaal monument van de ontmijners wordt afgesloten met een bloemlegging door kolonel BERTIN, majoor DE VUYST, Burgemeester MONVILLE en de ere-sergeant van de Verbroedering, de Heer Robert RAINOTTE. Op hetzelfde ogenblik weerklinkt "Last Post", gevold door de nationale hymne.

De deelnemers keren rustig terug naar het stadhuis. Kolonel BERTIN dankt in naam van de Verbroedering de Heer REMACLE, Voorzitter van de Harmonie "l'Emulation", voor de bijdrage van zijn genootschap aan het succes van deze herdenkingsdag.

Verenigd in de zaal van het kapittel, luisteren de deelnemers aandachtig naar de toespraak van de Burgemeester, die zegt verheugd te zijn door hun aanwezigheid, en in het bijzonder door het feit dat deze herdenkingsdag samenvalt met de 40ste verjaardag van de onthulling van het monument. De stad STAVELOT, zegt hij, had tot Prins ALBERT, aanwezig bij de onthulling van het monument, het verzoek gericht deze 40ste verjaardag met zijn aanwezigheid nog meer luister te geven, maar dit kon niet doorgaan, o.a. door het schielijk overlijden van Koning BOUDEWIJN en de troonsbestijging van Prins ALBERT. De Burgemeester bedankt deken SOHIER voor de religieuze dienst die hij geleid heeft en feliciteert de ontmijners voor hun knappe werk. Hij heeft naar eigen zeggen met veel aandacht geluisterd naar het gedicht van Marcel LALLEMAND, wiens hoopvolle woorden uitermate veel plezier doen.

Op zijn beurt bedankt kolonel BERTIN al diegenen die deze ochtend gekomen zijn: deken SOHIER, de burgerlijke autoriteiten, de militairen van de OAD en hun corpscommandant, de vaderlandslievende verenigingen, de gemeentelijke politie, de brandweer, de diverse verenigingen van STAVELOT, de Harmonie "l'Emulation". Daarna brengt ook kolonel BERTIN hulde aan de gevallen ontmijners. De kolonel vertelt dat men deze plechtigheid, samenvallend met de 40ste verjaardag van de onthulling van het monument, extra luister had willen bijzetten door Prins ALBERT uit te nodigen. Om volkomen geldige redenen - o.a. een bijzonder drukke agenda en de traditie die wil dat de leden van de Koninklijke Familie zich slechts verplaatsen in geval van een 10de, 25ste en 50ste verjaardag - had het Hof laten weten dat geen enkele vertegenwoordiger aanwezig zou zijn. De gebeurtenissen waardoor de Koninklijke Familie later getroffen werd, hebben ertoe geleid dat hoedanook geen enkel lid van de Koninklijke Familie aanwezig had kunnen zijn. Kolonel BERTIN eindigt zijn toespraak door iedereen een prettige namiddag te wensen.

De Burgemeester herneemt het woord om het volgende idee te opperen:

Volgend jaar wordt de 50ste verjaardag van de bevrijding van STAVELOT gevierd. De Burgemeester suggereert de manifestaties die ter gelegenheid van deze manifestaties zullen plaatsvinden, te doen samenvallen met de jaarlijkse plechtigheid aan het nationale monument van de ontmijners. De datum die de Burgemeester in gedachten heeft is 12 september 1994. Het stadsbestuur en de gemeenteraad zullen tijdig contact opnemen in verband met dit voorstel.

Met de erewijn wordt het officiële gedeelte van deze 40ste herdenkingsdag op passende wijze afgesloten.

Onze traditionele maaltijd, die dit keer 104 deelnemers verzamelde, werd naar goede gewoonte genuttigd in de herberg Saint-Remacle. Tot onze grote voldoening was het de bazin van de herberg die het menu had samengesteld. Het stadsbestuur, met name de Burgemeester, de heer MONVILLE, de eerste schepen, de Heer MACQUET, en Mevrouw LIGOT, raadgeefster van het OCMW, zaten mee aan de tafel. Mevrouw OZER schonk ons eveneens de eer aanwezig te zijn.

ONZE ZENDINGEN IN HET BUITENLAND

BELBAT IV Jul 93 - Nov 93	SOMALIE III Aug 93 - Dec 93
Cdt PILLE Adjst LIPINOIS 1Sgt FESTRAETS KplChef DEVARWAERE KplChef JONIAUX Res : 1SgtMaj ROGGE Kpl DE BYSER	Adjst PEEREBOOM 1SgtMaj MATTHEUS KplChef KERR KplChef PUTTEMANS
BOSNIA ROAD Sep 93 - Jan 94	
1Sgt D'HOOGHE 1Sgt VAN HUMBEECK KplChef LEFEBURE	
BELBAT V Nov 93 - Maa 94	SOMALIE IV Dec 93 - Apr 94 (onder voorbehoud)
Cdt VANDER MAST 1SgtMaj ROGGE 1SgtMaj DEVROEDT Kpl DECOUTERE Kpl DE BYSER Res : 1SgtMaj MAERTENS Kpl BASTIL	Adjst JANSSENS Adjst DE RIJCK KplChef MORLION KplChef DETAVERNIER Res : 1Sgt SMITS Kpl HAENEN
En de bemanning van de ZINNIA, waarvan ook 2 duiker-ontmijners deel uitmaken.	

SINT-BARBARAFEEST 04 DECEMBER 1993

Het jaarlijkse Sint-Barbarafeest van de Sectie Brabant zal plaatsvinden op zaterdag 04 december 93 in ons lokaal "La Maison Des Ailes", Montoyerstraat 1 te 1040 BRUSSEL. De leden van alle secties zijn welkom. We komen samen in de bar om 12.30 Hr, waar de mogelijkheid tot aperitief bestaat.

Het menu ziet er als volgt uit :

Eendelevermousse op canape

Halve parelhoen met groene pepersaus
Geconfijt witloof
Gebakken aardappelen

Noorse omelet
(ijs)

Mokka

1/2 fles Château Pont-Rousset
lère Côtes de Blaye - A.O.C.

De prijs bedraagt 1.000 BF, één porto, wijnen en koffie inbegrepen. Wij vragen u zo snel mogelijk in te schrijven en te betalen op PCR Nr 000-0857353-31 VOOR 19 Nov 93.

♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪♪

LAUREATEN VAN DE 43ste PROVINCIALE OPSTELWEDSTRIJD INGERICHT
DOOR HET HERDENKINGSCOMITE VAN DE VELDTOCHT 1940-45
OOST-VLAANDEREN

De Prijs Generaal SEVRIN van de provincie OOST-VLAANDEREN werd gewonnen door Geoffrey DESMET van de Stedelijke Basisschool OOSTAKKER.

De prijs van de OAD werd gewonnen door Vanessa BOSMAN van de Gesubsidieerde Vrije Lagere Meisjes & Kleuterschool ZAFFELARE.

Proficiat!

Deze titel is tevens de titel van een boek van Generaal o.r. Lucien CHAMPION. (1) Het boek is gewijd aan de vrijwilligers tijdens de periode van de Bevrijding en bevat diverse passages waarin de ontmijners nadrukkelijk vermeld worden.

- Bladzijde 31 - "Het past ruim aandacht te schenken aan de Ontmijners van de Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen (D.O.V.O.). Dag na dag blonken ze uit door hun bescheidenheid, hun moed en hun vastberadenheid. Wij komen nog terug op hun duistere en niet te onderschatten taak".

- Bladzijde 71 tot en met 80 - "Alvorens in te gaan op de strategische vervolging in Duitsland, willen wij het vaak miskende werk van onze Ontmijners uitgebreid belichten. Zij leverden zonder meer spectaculaire prestaties, en dit in alle discretie en bescheidenheid, wat kenmerkend is voor de écht dapperen. Het lijkt er evenwel op dat ons volk zich van hun moed vooralsnog weinig rekenschap geeft, ook al wagen ploegen van springstofdeskundigen en duikers nog regelmatig hun leven tijdens de neutralisering van ontploffingstuigen uit de laatste oorlog".

"Om goed te beseffen wat aan de ontmijners van 1944 precies gevraagd werd, is het nodig de situatie waarin ons land toen verkeerde even in herinnering te brengen".

"Onze zeventig kilometer lange kustlijn maakte deel uit van de fameuze "Atlantische muur", waarvan de Führer maar al te graag had gewild dat hij het ondoordringbare pantser van zijn "Festung Europa" zou worden. Met andere woorden: aan onze kust waren de grote middelen ingezet. Van de "asperges van Rommel", wier terrein zich uitstreckte op onze "oh zo mooie strandjes", over de polders die getransformeerd werden in gevalstrikte obstakels, tot de bebouwde zone van de badplaatsen waarvan elk gebouw, vergeven van "booby traps", een dodelijke plaats was. Tot aan de "route de Furnes" in Brugge, langs Gistel, tot achter de monding van het Zwin, in het noorden van Vlaanderen tot aan l'Escaut: er was geen dorp of gehucht dat niet dienst had gedaan als verzetseiland, en dat niet bedekt was door mijnenvelden. In het noorden van de provincie Antwerpen en in de provincie Limburg was de situatie minder ernstig, ofschoon in de regio van het Albertkanaal talrijke, moeilijk op te sporen tuigen verschuuld lagen, daar neergelegd door de Duitsers toen ze tijdens hun terugtocht tijdelijk halt hielden aan deze waterlijn. Aan de grens van het oosten en in de Ardennen, aan de voorste gedeelten van de Siegfried-lijn en in het gehele uitspringende gebied gecreëerd door het von Runstedt-offensief in december 1944, was er sprake van een onontwarbaar kluwen van anti-personeel- en anti-voertuig-mijnen, gedeponneerd door zowel de Duitse troepen als de Geallieerden. Op ongeveer vijfduizend vierkante kilometer, was er geen enkel stukje Belgisch grondgebied dat niet uiterst voorzichtig gecontroleerd moest worden. Geen landbouw- of bosgebied was nog exploiteerbaar: het waren gevaarlijke mijnenvelden geworden. Voeg daar de onderwatermijnen in de Noordzee of het Kanaal aan toe, alsook de niet-ontploffte tuigen die door de luchtbombardementen van communicatielijnen, rangeerstations en verdedigingswerken zowat overal verspreid lagen, en we krijgen stilaan een beeld van de algemene onveiligheid in de kuststreek en de Ardennen : honderdduizenden mijnen dienden gedetecteerd en geneutraliseerd te worden, tienduizenden tonnen ontploffingstuigen moesten vernietigd worden".

 (1) CHAMPION Lucien, "Les volontaires de la libération", Edt. J.M. COLLET, 1985, 21, Rue V. Gambier, 1180 Bruxelles.

"Over welke manschappen en middelen kon men beschikken om deze haast onmogelijke taken tot een goed einde te brengen?"

"In het begin waren er enkel de ongeveer driehonderd vrijwilligers van de Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen (D.O.V.O.). De vrijwilligers waren verspreid over verscheidene regionale secties om tegemoet te komen zowel aan de prioritaire vragen van de Geallieerden (voor de vrijmaking van communicatielijnen en vliegvelden of voor de opruiming van te bezetten gebouwen), als aan de dwingende hulpoproepen van de bevolking, haar mandatarissen - of ze nu een gemeentelijk dan wel provinciaal ambt bekleedden - en de centrale administraties".

"Op materiëel gebied was er nauwelijks sprake van enige organisatie. De eerste hulp van de Geallieerden (en voor het overige was er zo goed als géén hulp) bestond in de levering van ... vijftien magnetische detectors. Het is inderdaad zo: de zorg om het grondgebied te zuiveren van gevaarlijke tuigen, is een louter nationale aangelegenheid. De activiteit van ontmijners heeft rechtstreeks betrekking op de economische activiteit van de bevolking en is bijgevolg voor ieder soeverein land een exclusief nationale verantwoordelijkheid (1). Het is een kwestie van overleven. Alles wat te maken heeft met "ontmijning", om in één enkele term het complexe geheel van "ontmijners"-taken (opruiming en vernietiging van ontploffingstuigen) te vatten, dient uitsluitend te gebeuren via het aanwenden van de eigen staatsinkomsten. In tijden van schaarste is dit een erg hachelijke onderneming. Er moesten dan ook behoorlijk wat moeilijkheden overwonnen worden. Niet zozeer wat betreft het werk "in-het-veld" (de toewijding en de zelfverloochening van de ontmijners maakten véél goed), maar wel wat betreft de samenstelling van ontmijners-eenheden en diverse andere formaties en instellingen (commando's voor gevangenenkampen, corpsen van boswachters en ontmijners, opleidingscentra, territoriale organismen, enz ...), die België broodnodig had voor de vervulling van z'n eigen behoeften en het opnemen van z'n verantwoordelijkheden".

(1) Ook vandaag geldt dat nog steeds. Echter: uit electorale of budgettaire overwegingen, willen de machthebbers in dit land vaak het nut niet erkennen van een aantal opdrachten van militaire, paramilitaire of burgerlijk-administratieve aard. Door intellectuele luiheid of verblinding, willen of kunnen ze niet inzien hoezeer dit een invloed dreigt te hebben op het geheel van de Belgische gemeenschap. Door verwaarlozing, laksheid of morele lafheid, durven ze de publieke opinie er niet aan te herinneren dat deze opdrachten integraal deel uitmaken van hun verantwoordelijkheid ten opzichte van het land zelf en ten opzichte van de bondgenoten, welke dat ook mogen zijn.

In tal van toepassingsverdragen worden onze intergeallieerde verplichtingen als volgt omschreven:

- de DEFENSIE van het binnenland (wat betreft de operaties tegen een EXTERNE vijand op het nationaal grondgebied, voor zover dit grondgebied geen deel uitmaakt van een zone waarin intergeallieerde legers operaties uitvoeren);
- de bewaking en de veiligheid van de verkeerswegen (in dezelfde betekenis voor het volledige nationale grondgebied als voor een gedeelte ervan);
- de voorbereiding en de realisatie van een eventuele mobilisatie;
- de binnenlandse VEILIGHEID, niet te verwarren, noch wat betreft het doel als wat betreft de middelen, met de DEFENSIE van het binnenland;
- de passieve defensie;
- de burgerlijke bescherming ...

"De leden (zo talrijk en zelfverzekerd) van de Ilnyaka-stam zullen ongetwijfeld aanvoeren dat men in geval van diverse bekommernissen maar prioriteiten moet stellen ... Dit is echter een al te simplistische voorstelling van zaken.

- Ten eerste werden er wel degelijk prioriteiten gesteld, al is het beslist niet makkelijk prioriteiten te stellen om een tekort te verdelen (anderen dan wij, meer bepaald alle overdreven gestuurde economieën - hetzij door een overmacht, hetzij door een ideologie - hebben die bittere ervaring in de loop van eeuwen, oorlogen en regimes al meermaals beleefd en dat zal ook in de toekomst nog wel gebeuren);
- Ten tweede: alle specifieke opdrachten die vervuld moesten worden, werden nauwkeurig geanalyseerd, zowel wat betreft hun noodzaak als wat betreft de termijnen waarbinnen ze moesten uitgevoerd worden".

"Men redde zich met de beschikbare middelen en in februari 1945 kwamen twee ontminingsbataljons de driehonderd vrijwilligers van de D.O.V.O. versterken. Om het aantal ontminers op de voeren tot ongeveer 2.300 en vooral om efficiënt en binnen de gestelde termijnen te werken, nam men slechts vrijwilligers aan die door hun burgerlijke activiteit reeds gedeeltelijk gevormd waren en een zekere kennis verworven hadden over ontploffingstuigen. Toch diende men nog specialisten van de klassen 38 et 39 op te roepen, in afwachting van de vervanging van de familiehoofden - erg talrijk in een dergelijk contingent in 1945 - door de opgeroepen van klasse 42 die over gelijkaardige vaardigheden beschikten. Het IIde Bataljon werd aan de kust aan het werk gezet, het Iste in de Ardense regio. Men kan zich een goed beeld vormen van de op te lossen problemen, wanneer men weet dat deze mannen, die de gevaarlijkste taken van de heropbouw van het land uitvoerden, zich tevreden moesten stellen met een voedselbevoorrading die misschien minder onzeker was dan die van de burgerbevolking, maar nauwelijks consistentier was (en zeker niet voldoende voor harde werkers). En wat de uitrusting betreft: het was wachten tot april voor men iets anders kon aantrekken dan de doorsnee battle-dress met baret en een paar laarzen".

"Wie waren deze mannen die, onder de leiding van actieve en reserve-kaders en begiftigd met de bescheidenheid en de ondernemingsgeest die kenmerkend zijn voor de Genie, dag na dag hun leven op het spel zetten, bij elke prestatie die ze leverden, bij iedere van hun behoedzame bewegingen, en verkerend in een materiële nood die alleen door en door geharde lieden aanvaardden? Het zal niemand verbazen dat ze voor het grootste deel gerecruteerd werden onder mijnwerkers en steenhouders, gewend aan soortgelijke gevaren, die ze noch verachten noch miskennen, precies omdat ze eraan gewend zijn en ze geleerd hebben er aangeboren kwaliteiten als reflectie, volharding en koelbloedigheid tegenover te stellen. Dààrop berustte hun vastberadenheid. Met de resultaten van hun inspanningen voor ogen, volstond het voor hen met zichzelf in het reine te blijven opdat ze zich gelukkig zouden voelen bij weer een vervulde opdracht".

"Kijk", zei één van hen toen hij in een mijnenveld ondervraagd werd door een "bezoeker", "hier in Elsenborn schijnt de zon. En iemand moet dit verrekte werk toch doen, niet? Als we tóch moeten creperen, dan liever in open lucht dan in een mijnschacht diep onder de grond ..."

"De woorden komen misschien brutaal over. Maar de blik was eerlijk en de lach klonk helder. Al wie die dag meeluisterde naar deze "motivatie", zoals men betweterij in onze tijd noemt, heeft iets kunnen leren over de échte nobelheid van ziel en hart. Iets dat niet aan de orde is in kringen van would be-filosofen waar men spreekt over "de bewuste bevrijding" en waar het recept van een Molotov-cocktail voor filosofie doorgaat, zoals het recept van de amandeltaarten van Ragueneau voor poëzie doorgaat. Iets dat altijd al inspirerend geweest is voor de eenvoudige gevoelens van broederschap die prominent aanwezig waren in de harten van de werkers en de redders in de mijnen van Limburg, Luik of Hainaut. De man die de zopas geciteerde woorden sprak, had net geweigerd zijn kameraden in de steek te laten. Hij had tengevolge van een mijngasontploffing een blauwachtig litteken dat zijn gelaat verminkte en sinds enkele weken had hij geen linkervoorarm meer ..."

"Het is noodzakelijk een aantal cijfers te vermelden. Sinds het begin van mei 1945 waren meer dan vier miljoen springtuigen (voorraden van diverse soorten munitie inbegrepen) herkend en in beslag genomen. Ongeveer anderhalf miljoen springtuigen waren reeds vernietigd. Meer dan tweeënveertigduizend mijnen waren toen al geneutraliseerd. Van mei tot december 1945 werden op de inventarisatie-lijsten maar liefst twaalf miljoen eenheden toegevoegd, de proces-verbalen van vernietiging stegen in aantal met meer dan negen miljoen en het aantal geneutraliseerde mijnen vermeerderde met ongeveer 380.000 eenheden. Sinds de zomer van '45 konden meer dan één miljoen bezoekers opnieuw op onze stranden wandelen en in december 1945 ging men over tot de demobilisatie van het Iste Bataljon in de Ardennen omdat de permanente leden van de D.O.V.O. alleen konden instaan voor de nog uit te voeren taken in deze regio. Op 15 juni 1946 werd ook het IIde Bataljon ontbonden. De globale balans, halfweg 1948 opgemaakt door de D.O.V.O., kon melding maken van driehonderd geëxploreerde mijnenvelden, 590.000 opgeruimde en vernietigde mijnen, 127.000 vernietigde vliegtuigbommen (van 500 tot 2.000 kg) en 950.000 brandbommen".

"Alles samen: tweeënveertig miljoen kilogram opgeruimde springtuigen, waarvan meer dan veertig miljoen vernietigd; 94 doden; 233 gewonden".

"Wij hebben gemeend dit cijfermateriaal aan onze landgenoten bekend te moeten maken, daar zij allen rechtstreeks of onrechtstreeks betrokken zijn bij het voortreffelijke, maar altijd gevaarlijke werk van onze ontminers. De vermelde gegevens zijn in het bijzonder bestemd voor die eigenaars van kustvilla's die het lef hadden onze ontminers premies te beloven indien ze zich éérst met hún eigendom zouden bezighouden in plaats van met de eigendom van hun burens, alsook voor zij die hardnekkig blijven volhouden dat het leven alleen maar het 'hier en nu' is - alsof zij niets verschuldigd zijn aan diegenen die zich om hun toekomst en de toekomst van hun kinderen bekommerd hebben, alsof de ervaring van een nog nabij verleden en van de gehele geschiedenis van de mensheid hen niets kan leren. En wij zouden willen dat zij zich, in hun te schaarse momenten van schaamte, in hun zelfvoldane lafheid of in hun zoektocht naar "la grandeur humaine", zouden blijven herinneren hoe de ontminers, in één lange rij, op hun knieën en te dicht op elkaar gepakt om met detector of sonde te kunnen werken, met hun blote handen het ontminingswerk deden. In het midden van de rij, een beetje naar links - de kant van het hart ... - was een goedgehumide ontminner aan het werk: hij floot een vrolijk deuntje terwijl hij met de enige hand die hem nog restte een dodelijk tuig zocht. En zijn werk schoot even snel op als het werk van zijn kameraden".

OVERLIJDENSBERICHTENSectie BRABANT

Met spijt delen wij u het overlijden mee van :

de Heer Paul BAMS, 25 september 1993,
de Heer CUMPS, september 1993,
de Heer JADOUL.

Sectie WEST-VLAANDEREN

Met spijt delen wij u het overlijden mee van :

de Heer DEGRAEVE,
de Heer SIX,
de Heer LEBACQ,
Mevrouw WOLLEGHEM,
de Heer COPAY,
de Heer FLERNAY,
de moeder van de familie VERPLANCKE,
de broer van de Heer LATRE,
de zus van de Heer SEDENY.

HOOFDSTUK II. DE PERIODE 1940 - 1944 :
DE ONTMIJNING IN BELGIE TIJDENS DE BEZETTING.

1. 1940

Na de Belgische capitulatie op 28 mei 1940 werd het 8ste Bataljon Genie niet gedemobiliseerd. Op 1 juni werd het bataljon, dat reeds op weg was naar DUITSLAND om er te worden geïnterneerd, teruggeroepen naar HASSELT, waar de manschappen werden gelogeed in het Atheneum. De achtste juni werd het bataljon overgebracht naar de Witvrouwenkazerne.

Pas op dat moment kregen de mannen van het 8ste Bataljon Genie te horen wat er met hen ging gebeuren. De Duitse bezetter had het Bataljon aangeduid voor de opruiming van de mijnevelden, de springladingen en de hindernissen die door de Geallieerden waren achtergelaten in de provincies LIMBURG, LUIK, NAMEN en BRABANT. Dit gebeurde in uitvoering van Bijlage 2 aan het Protocol van de Akte van Capitulatie. Daarin werd gesteld dat de Belgische Genie al de mijnen, explosieven en hindernissen geplaatst door de Geallieerden moest opruimen. (1)

Op 9 juni 1940 werd een detachement van het 8ste Bataljon Genie naar BRUSSEL overgeplaatst, op 8 juli vertrokken twee detachementen naar LUIK en NAMEN. De situatie zag er dan als volgt uit :

- 4 officieren en ongeveer 100 manschappen te HASSELT geïnterneerd in de Witvrouwenkazerne.
- 4 officieren, 4 onderofficieren en 60 manschappen te BRUSSEL, geïnterneerd in het Sint-Michielsinstituut, vervolgens in de Sint-Annakazerne.
- 2 onderofficieren en 70 manschappen te NAMEN, geïnterneerd in de glasblazerij van HERBATTE.
- 2 onderofficieren en 70 manschappen te LUIK.

De Duitsers vormden een compagnie Genie-Wielrijders met al de Waalse soldaten en de beroepsofficieren en -onderofficieren die gevangen zaten in het Fort van MERKSEM. Op 18 juni 1940 werd de compagnie opgesloten in de kazerne DUPONT te BERCHEM. De Genie-Wielrijders kregen ontmiijningsopdrachten in de provincie ANTWERPEN.

De Dienst voor Vernietiging van Munitie (S.D.M.), onder het bevel van Kapitein-Commandant SAMYN, werd opgesloten in de "kazerne van WESTROZEBEKE". (2)

(1) De CODEX VOOR KRIJGSGEVANGENEN, opgesteld te GENEVE in 1929, verbood het inzetten van krijgsgevangenen voor gevaarlijke taken!

(2) De kazerne ligt op het grondgebied van LANGEMARK-POELKAPELLE, vlakbij de grens met de toenmalige gemeente WESTROZEBEKE, nu een deelgemeente van STADEN. In de volksmond sprak men van de kazerne van WESTROZEBEKE, mogelijk omdat slechts enkele honderden meters verder het station van WESTROZEBEKE lag, in het gehucht VIJFWEGEN.

De "ontmijners tegen wil en dank" kregen een zeer elementair en beperkt onderricht van Duitse militairen. De Duitse mentoren begeleidden aanvankelijk hun leerlingen wanneer ze een opdracht gingen uitvoeren. Het gebeurde niet zelden dat de Duitsers de eerder vermelde Bijlage 2 aan het Protocol van de Akte van Capitulatie aan hun laars laptten en de Belgische ontmijners Duitse mijnen lieten opruimen. (3)

2. DE DIENST VOOR OPRUIMING EN Vernietiging van ONTPLOFFINGSTUIGEN

a. Het ontstaan

Op 16 augustus 1941 werd de D.O.V.O., de Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen (S.E.D.E.E., Service d'Enlèvement et de Destruction d'Engins Explosifs) opgericht. De Heer LEFEBURE, Directeur-Generaal van het Commissariaat voor de Wederopbouw van het Land, had reeds geruime tijd aangedrongen op de oprichting van een Belgische ontmijningsdienst die over gans het land werkzaam zou zijn ten voordele van de burgerbevolking.

Op 10 augustus 1941 werd het personeel van de detachementen HASSELT, BRUSSEL en NAMEN van het 8ste Bataljon Genie vrijgelaten. Het detachement LUIK was reeds op 4 oktober 1940 in vrijheid gesteld. Hetzelfde gebeurde met de compagnie Genie-Wielrijders te BERCHEM en met de Dienst voor Vernietiging van Munitie te POELKAPELLE. De meeste beroepsofficieren, -onderofficieren werden overgeplaatst naar de nieuwe D.O.V.O.

De Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen telde ongeveer vijftig mensen, en het commando werd toevertrouwd aan Kapitein-Commandant Emile Samyn, de voormalige chef van de S.D.M.

b. De structuur

De D.O.V.O. omvatte vijf secties : één voor WEST- en OOST-VLAANDEREN, één voor de provincie ANTWERPEN, één voor LIMBURG en LUIK, één voor BRABANT en HENEGOUWEN en ten slotte één voor de provincies NAMEN en LUXEMBURG. Deze geografische indeling was echter niet strikt bindend. Soms gebeurde het dat een sectie een andere ging bijstaan. (4)

(3) Een anekdote die ik een paar keer terugvond tijdens mijn opzoekingen vertelt het volgende :

"Ce sont ainsi les allemands qui sont les premiers professeurs de déminage, mais ils sont plutôt piètres et couards, les 'Landsturms' qui surveillent le travail des nôtres. Début août 1940, un des nôtres est ainsi amené par le Luxembourg belge jusqu'aux avancées de la Ligne Maginot où il est mis en présence de Tellerminen Modèle 35. Les mentors allemands restent à distance respectable du champ de mines et les nôtres ignorent l'allemand ... Les boches se refusent à venir plus près: 'Nein, nein, es ist Arbeit von Belgische Pionier!'"

FONDS ROBERT MAES, Historique du Service de Déminage (40-45), p. 403. Sine loco, sine dato.

(4) In 1944, tijdens de zware geallieerde bombardementen op LUIK en NAMEN, moesten de secties LUIK en NAMEN elkaar geregeld ter hulp snellen.

Een D.O.V.O.-sectie bestond doorgaans uit één officier en 6 à 9 manschappen, uitsluitend Belgen. Dit was uiteraard zeer weinig in verhouding tot de oppervlakte van het gebied waarvoor de sectie verantwoordelijk was. Ook het materieel waarover de ontmijners beschikten was eerder rudimentair : hamers, beitels, tangen, schroevendraaiers, sleutels, ...

c. De opdracht

De opdracht van de D.O.V.O. was alle springtuigen op te ruimen, met uitzondering van alles wat ook maar enigszins van militair belang kon zijn, en uitsluitend op burgerterrein. Met andere woorden : de Dienst mocht enkel optreden ten voordele van de burgerbevolking. Alle werken met een militair karakter waren (om voor de hand liggende redenen) taboe voor de Belgische ontmijners.

3. HET WERK VAN DE D.O.V.O.

Overal zag men de ontmijningsploegen opduiken : in de steden die een bombardement van de Geallieerden te verwerken hadden gekregen, op de plaatsen waar oude mijnenvelden of springladingen werden aangetroffen, bij de herontdekte munitiekerkhoven van de Eerste Wereldoorlog. Van de meeste springtuigen die ze onder de handen kregen, wisten de ontmijners weinig of niets af. De praktijk was hun leerschool. Steeds opnieuw echter kwamen ze voor verrassingen te staan, omdat de Britse en Amerikaanse vliegtuigbommen in de loop van de oorlogsjaren voortdurend werden gewijzigd als gevolg van talloze pogingen om ze te verbeteren.

De mensen van de D.O.V.O. hadden voornamelijk af te rekenen met niet-ontplofte vliegtuigbommen van Britse en Amerikaanse makelij. 10 à 15% van die tuigen ontploften niet bij het neerkomen. De ontmijners probeerden steeds de bommen ter plaatse te neutraliseren door de ontsteker (of de ontstekers) te verwijderen. De bom werd dan afgevoerd voor vernietiging. Slaagde men er niet in de ontsteker eruit te halen, of was het te gevaarlijk, dan werd de bom op een vrachtwagen geladen, meestal op een bed van stro of zand om het rollen tegen te gaan. Nu was het de taak van de chauffeur om de explosieve vracht naar een vernietigingsterrein te vervoeren, waarbij elke bruske schok moest worden vermeden aangezien de bom nog steeds gewapend was.

Sommige vliegtuigbommen hadden meerdere ontstekers, bijvoorbeeld één op de kop en één achteraan. Andere bommen hadden een vertragingsmechanisme zodat het tuig pas uren of dagen later ontplofte. Het gebeurde ook regelmatig dat de ontstekers gevalstrikt waren; bij het verwijderen ervan werd een ander ontstekingsmechanisme in werking gesteld.

Bommen van een nieuw en dus onbekend type moesten volgens de reglementen ter plaatse tot ontploffing worden gebracht. Meestal gebeurde dit echter niet, om de eventuele omwonenden geen gevaar te laten lopen noch materiële schade toe te brengen, en om de tuigen aan een grondige studie te onderwerpen zodat men ze in de toekomst gemakkelijker zou kunnen neutraliseren. En om nog enkele andere redenen ...

4. DE D.O.V.O. EN DE WEERSTAND

De activiteiten van de D.O.V.O. reikten verder dan de taak die haar was opgelegd. De ontmijningsdienst stond voortdurend in contact met talrijke weerstandsgroepen en met de Geallieerden. Zo werd LONDEN regelmatig op de hoogte gebracht van de exacte plaatsen waar de bommen tijdens een raid waren neergekomen, zodat eventueel correcties konden aangebracht worden voor een volgend bombardement. De geneutraliseerde vliegtuigbommen, vooral die van een nieuw type, werden door de Belgische ontmijners aan een minutieus onderzoek onderworpen en LONDEN werd ingelicht over de ontdekte constructiefouten en over de waarschijnlijke oorzaken van het niet-ontploffende van de bommen.

De ontmijners recupereerden springstoffen van de onschadelijk gemaakte bommen, en speelden de explosieven door aan verzetsgroepen voor sabotagedoeleinden. Dit laatste was niet eens zo moeilijk; elke normaal denkende Duitser behield een respectabele afstand van een vrachtwagen van de ontmijningsdienst. Vele mensen van de D.O.V.O. waren ook zelf lid van een weerstandsgroep.

De Sectie VLAANDEREN onderhield contacten met de inlichtingendienst van Kolonel MAMPUYS en met de Franse Weerstand. Na de oorlog zou Majoor Emile SAMYN, tijdens de Bezetting commandant van de D.O.V.O. en hoofd van de sectie VLAANDEREN, hiervoor de medaille van de Franse Weerstand in ontvangst mogen nemen.

De Sectie ANTWERPEN had contacten met de weerstandsgroepering onder leiding van Kapitein Urbain RENIERS in de havenstad, en de Sectie BRABANT bewees meermaals waardevolle diensten aan de N.K.B., de Nationale Koningsgezinde Beweging.

Iemand aan wie wel speciale aandacht mag besteed worden, was Luitenant Pierre BOVEROUX. De Sectie LUIK, onder het bevel van Luitenant BOVEROUX, had een deel van de springladingen van de bruggen over het Albertkanaal, die in mei 1940 niet waren gesprongen, kunnen recupereren. Systematisch werden de explosieven doorgegeven aan verzetsgroepen. Toen deze reserves uitgeput waren, trad Luitenant BOVEROUX in contact met LONDEN. Er werd begonnen met nachtelijke droppings van explosieven vanuit GROOT-BRITTANNIE. De gedropte containers werden met de vrachtwagen van de Sectie Luik opgepikt door Luitenant BOVEROUX, de Britse agent commander ROBINSON, en enkele mensen van de Sectie LUIK. De springstoffen werden meestal met de vrachtwagen naar Brussel gesmokkeld, vanwaar ze werden verdeeld over diverse weerstandsgroepen.

De Luitenant onderzocht ook niet-ontplofte vliegtuigbommen van de Geallieerden. De rapporten die hij opstelde over de gebreken van de tuigen werden naar LONDEN gebracht. Op een avond in 1942 raakte hij zeer ernstig gewond, onder andere een dubbele schedelbreuk, toen de ontstekingsbuis van een Britse bom in zijn gezicht ontplofte.

Op 17 oktober 1942 werd Luitenant BOVEROUX gearresteerd door de Gestapo. Eén van de Brusselse agenten van de Luitenant had gepraat. De Gestapo sloot Luitenant BOVEROUX op in de gevangenis van SINT-GILLIS bij BRUSSEL, waar hij op 6 december stierf. Omdat hij, ondanks de zware foltering, nooit iets verraden had over zijn naaste medewerkers, voornamelijk mensen van de Sectie LUIK, en over hun activiteiten, had de Gestapo hem vermoord.

De woelige beginjaren van de Dienst voor Opruiming en Vernietiging van Ontploffingstuigen eisten hun slachtoffers: zeven doden en talrijke gewonden. (5) Maar een zo mogelijk nóg zwaardere periode stond voor de deur : de Bevrijding en de eerste daaropvolgende jaren

...

wordt vervolgd ...

(5) Niet meegerekend de 7 doden van het 8ste Geniebataljon vóór de oprichting van de D.O.V.O.

Geacht Lid,

Het jaar 1993 loopt op zijn einde.

Leve het jaar 1994 !

Moge het nieuwe jaar
u gunstig gezind zijn.

**Hopelijk wordt 1994 ook voor
UW schatbewaarder
een memorabel jaar !**

Gelieve **spontaan** uw bijdrage voor 1994 te
storten en eveneens te preciseren :

- uw SEKTIE;
- het motief van uw storting.

Ziehier de rekeningnummers :

NATIONAAL	:	210	-	0257747	-	70
BRABANT	:	000	-	0817353	-	31
HAINAUT	:	000	-	0181949	-	74
WEST-VLAANDEREN	:	385	-	0062695	-	96
OOST-VLAANDEREN	:	000	-	0150164	-	08
LIEGE	:	000	-	0790211	-	49
O.A.D.	:	001	-	1357579	-	43